

jad kui Taani - rahwas ja Sakslased meie maale tulid, sellepärast oli nende esimene mure igale poole kirikuid ehitada ja rahwale õpetata jaid muretseda. Uga wanal ajal seisis meie maal mõõk arva tuppes, üks sõakära teise järel müras üle meie isamaa. Arwa jai seal üks kirik lõhkumata ja riisumata, nõnda et nende wanad raamatud ja paberid enamiste kõif on árakadunud. Linnakirikud üksi olid linna kõrge müüride ja wallide varjul enam hoitud, ja sellepärast on mõni neist kirikutest meie pâivil peaaegu nõndasamuti veel kui mõne saa aasta eest. Hakkame siis nendest peale.

Linnakirikud on, nõnda kui suurem hulk maakirikuid, enne katoligikirikud olnud, sest vast 335 aasta eest on Luteruse usu-õpetus meie maale tulnud. Sest se siis tuleb et wååga palju kiriku-riistu ja piltisi veel katoligi-aega meeles tuletawad.

Kõdigewanem Tallinna kirik on tânine **Maa-kirik** (Püha Waimu kirik). Temast on lugeda, et ta juba enne 1284-at aastat ehitatud on, ja

wanast saadik Tallinna Raaduse kabel olaud. Nüüdki veel tuleb Raaduse-kohus senna 2 korda aastas kõku, esimene kord Mâari-kuu hakutusel, oma kohtupidamist palvega peale haka-ma ja teine kord, Jôulo-kuus, Tooma pââwal oma kohtupidamist sekts aastaks puhul kõmbel lõpetama. Altari-pilt on üks wååga kallis kunstlik töö, ja palju wôõraid reisijaid käiwad seda waatamas. Pilt tähendab Püha Waimu wâljalalamist. Restpaigas seisab püha Maria, läed üles töstes, mõlemal poolel seisavad, 2 treas, pühad Apostlid. Bassakut kât on püha Elisabet näha, tema kõrwas — katoligi usu järel — püha usuwoitja Viktor, pare mattkât on püha Taani-kuningas Olaus, kes ühe muusta maa surnuks tallab. Se tähendab et tema pagana-ustku áramõitnud, sest se kuningas on õõige oma walitsuse ajal (1018—1033) roh-teste riistiusu wâljalautamise eest hoolt kannud, mis eest pâraast tema surma Paapst teda pühaks tööttis. Tema kõrwas seisab püha Maria ema — püha Anna. Pildi al on aasta-nummer 1483.